

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 2

MÄRTS 1936

3. AASTAKÄIK

Provintsi organiseerimise raskusi

Omaette probleemiks on provintsi väiksemate linnade trükitöölise organiseerimine. Tõsi küll, näiteks Viljandis või Valgas, tunneb iga ametvend üksteist ja läbikäimine nende vahel on tihedam kui seda Tallinnas ette kujutada võiks. Siin saab iga ametvend vahenditult kokku puutuda mitteorganiseeritud trükitöölisega, teha temale selgeks ametiühingu tähtsust ja trükitöölise ühtekuuluvust. Tallinnas on see juba raske, kuna laialipillatud trükikodades, kus igauks ei tunnegi arvurikast töötegijate peret, on raske isikliku agitatsiooniga läheneda. Isiklik agitatsioon — see on aga tunnustatud organiseerimise taktika ja annab väga suuri tulemusi.

Omades need eeldused, provintsilinnad rabelevad siiski organiseerimata köidikutes. Vast Pärnu ja Võru-Petseri on sel alal edasi jõudnud (Tartust meie ei räägi, kuna seal annab organiseerimistöö Tallinna mõõdu välja). Aga veelgi on Narvas alles 50%, Viljandis 40%, Valgas 45%, Kuressaares terve 100% organiseerimata trükitöölisi.

Millised on siis need põhjused, mis takistavad seda %-ti tõsta?

Vastus võib järgneda, kui vaatleme miljööd kohapeal.

1) Märgata võib, et trükiladujad ja trükjad on organiseerimise %-is tugevamad kui teised alad. Neil on arenenud rohkem ühtekuuluvuse tunne. Raskelt organiseeritavad on peamiselt naisjõud-valtsijad, ka raamatukõitjad ei tunne just suurt huvi organisatsiooni vastu.

2) Vanade trükitöölise umbusk organisatsiooni vastu pettumuse tõttu 1928. a. streigi tagajärjel. On raske seda mälestist vanematel trükitöölistel kustutada, mis kaob ehk nende surmaga.

3) Provintslik mõtlemisviis, mis ei luba inimesel vaadata üle oma nina. Puudub vaimustus ja tahe ühingat kõrgele viia. Igaüks poeb enda prao vahele, nagu lutikas, ennekui

elu oma kõrvetusega teda prao vahelt välja ei aja. Suuremate sihtide ja püüete puudus.

4) Mõne osa trükitöölise siduvus trükikoja ärilise küljega. Nii mitmedki on kas osanikud, trükikoja omaniku sugulased või lähemad sõbrad. Siis kujutavad nad endid juba suurte meestena, kes ei mahu enam töötajate kilda.

5) Mõnede ettevõtjate hirm organisatsiooni eest mõjub ka trükitöölisele, kes kardavad peremehe meelepaha.

6) Õpilaste väikene side õppinud töölistega, kes ei tee mingit tööd nende organisatsiooni toetamiseks.

7) Elukutseliste peremeeste ees roomajate töötakistus organiseerimisel.

Oleme püüdnud anda tõetruu pildi provintsi oludest. Võime aga rahuldusega öelda, et pikemaajaline ja visa selgitustöö lõhub maha need takistused, kuna nad ei ole ületamatud. Kui kohapeal leidub hea agitaator ja üldiselt lugupeetud ametiühinglane, siis on võimalik ka seda provintsimiljööd purustada.

Olgu siis need read selles mõttes kirjutatud.

NUMBRI SISUS:

Provintsi organiseerimise raskusi

Kutseoskuse nõukogu otsus ja töösturid

Töölisvanemate nõudmised ja ametiühingud

Invaliidsuse ja vanaduse vastu kindlustamise erifond

Meie organisatsioonidest

ETL tegevusest

Rahvusvahelised keskused

Ääremärkused

Koosolekud

Teised ametiühingud

Välismaine ringvaade

Kirjut maailmast

Raamatud, huumor, pildid jne.

Kutseoskuse nõukogu otsus ja töösturid

Oleme omal ajal juba peatanud selle juures, et ettevõtjad ei tunnista kutseoskuse nõukogu otsust õpilaste väljatöötamise korra kohta ladumasinatel. Kutseoskuse nõukogu seletas, et ladumasinad õppida ja töötada võivad ainult väljaõppinud käsiladudajad. Ettevõtjad aga võtavad masinale õppima mitte trükitööd õppinud inimesed. Et see nähe on eriti Tartus levinenud, siis on selle süüks Tartu trükistöösturite omapead talitamisviisi, millest peaks ka Eesti Trükistöösturite Ühing Tallinnas järeldusi tegema. On ju trükistöösturid seletanud, et nemad seda ei salli ja respekterivad kutseoskuse nõukogu otsust. Et ettevõtjad Tartus võivad selliselt talitada, on süü ka Tartu töösokuse ametil, kes küllalt energiliselt ei astu töösturitele vastu.

Et töösturitel ei ole oodata selles küsimuses järeleandmist, selgus kohapeal. Vastav trükikoda hiilis kõrvale vastusest ja selgitas, et ta on oma ladumasinad kellelegi välja üürinud, seega ei vastuta ta ka väljaõpetamise eest.

Kuna kohapeal oli selles küsimuses arusaamatusi, siis pöörati Tallinna vastavate sammude astumiseks.

Töölisvanemate konverentsi ajal Tallinnas 9. veebruaril märgib „Uus Eesti“ konverentsi kirjelduses järgmist:

„Läbirääkimistel kurdavad trükistöölised, et töösturid tihti rikuvad määrusi. Nii olevat üks Tartu kirjastus teinud kombinatsiooni — võtnud endale ühelt trükikojalt üle ladumasinad ja töötab ainult õpilastega, kes õppinud tööliseks saamisest vallandatakse. Seaduse järgi aga ei loeta ettevõtet, kus ainult ladumasinad — trükikojaks. Seepärast ei saavat siin ka trükikoja kohta käivaid seadusi tarvitada.“

Seal esitati sellekohane resolutsioon, milles nõuti vastavate karistusparagrahvide sissevõtmist seadusesse ettevõtjate kohta, kes rikuvad kutseoskuse nõukogu otsust.

Majandusminister K. Selter oli juba konverentsi tervituskõnes teatanud, et konverentsi otsused antaks Vabariigi Valitsusele üle, kes teeb neist tarvilikud järeldused. Seega läheb ka trükistöölise resolutsioon valitsusele edasi.

Õhtusel koosviibimisel hra riigivanema juures pöörati samas küsimuses niihästi hra riigivanema, kui ka haridusministri N. Kannu poole, kelle alla kuulub kutseoskuse osakond. Hra minister lubas selles asjas kohe järeldused teha ja nõutada töösturite alistumist kutseoskuse nõukogu otsusele.

Järgmisel päeval käisid trükistöölise esitajad veelgi hra ministri juures tarvilikkude seletuste andmiseks kutseoskuse osakonna direktori V. Pätsi juuresolekul.

Hiljuti käis V. Päts Tartus. Nagu selgus, puudub kutseoskuse nõukogul võimalus keelata lihttöölistel masinatel töötamist. Meie seisukoht jääb aga endiseks ja nõuame, et kui maksab kutseoskust korraldav seadus, siis tuleb ka sellest kinni pidada. Muidu oleme sunnitud kogu küsimust laiemas ulatuses üles võtma.

Rassiseadused

Maailmas on asjad hullud. Selles võib veenda igauks, kes vaatleb praegust segast olukorda Euroopas ja mujal. Hullumeelsuse ja igasugust inimlikkust eitavat nähet võime leida ka Saksamaal. Eriti veel raassipuhutuse küsimuses. Nüüd võime ka juba trükistöölise häälekandjas „Korrespondent“ (Nr. 30/1935 Ausgabe C) leida juhtkirja raassipuhutusest. Pealkirjaks on „Nürnbergi raassiseadused“.

Seal juhitakse trükikojade tähelepanu sellele:

1) igasugused abielud juutide ja sakslaste vahel on keelatud;

2) keelatud on ka intiimelu juudi ja sakslase vahel;

3) lubatud on abielu juudi ja sakslase vahel ainult siis, kui ühel poolel olid ainult vanaisa ja vanaema juudid. Kuid ka seal võetakse arvesse loaandmisel inimese vaimline ja kehaline areng, või kui isa oli *ilmasõjast osa võtnud*.

Abielud välismaalasega on lubatud kohtu- ja siseministri loal.

Nagu näeme, on ka armastus tellimise peale võimalik.

Tööjõudude vahetus

Tööjõudude vahetus on mitmel riigil ametlikus korras registreeritud. See sünnib eesmärgiga tutvustada vastastiku tööstuse arengut.

Kes saavad „Trükistöölised“?

Väljaspool liikmeskonda käib „Trükistöölised“ kodumaal riiklikul propaganda talitusel, E. T. Keskliidul, Haigekassade liidul, Akadeemilisel Kooperatiivil ja kõigil ajalehtede toimetustel.

Välismaale saadetakse „Trükistöölised“ kutsesekretariaadile ja 8—9 maa trükistöölise liitudele.

Töölisvanemate nõudmised ja ametiühingud

K. Selter (majandusminisetr):

„Tööliskond, kui väga suur ja kaaluv osa meie ühiskonnast, ei tohi jääda organiseerimata ega olla organiseeritud ka halvasti“.

9. veebruaril astus Tallinnas kokku 4. üleriiklik töölisvanemate konverents. See konverents oli kokkukutsutud küll harilikkude, tööliselu puutuvate küsimuste, lahendamiseks. Erakorralise aja juures, nagu eelseisev rahvahääletus jne., äratas selline kokkutulek suuremat tähelepanu ja leidis avalikkuse poolt vastukõla.

Ühelt poolt pidi ta tunnustust andma tööliskonna meeleoludest kohtadel asetleidnud sündmuste puhul riigielus, teiselt poolt aga oli ta selgitajaks organiseeritud tööliskonna (ametiühingute) ja organiseerimata massi vahel.

Seepärast on seletatav ka see erakorraline huvi konverentsi vastu niihästi valitsuse kui ka ametiühinglaste ringides. Valitsus oli kon-

verentsile saatnud koguni kaks ministrit — majandusminister K. Selteri ja teedeminister O. Sternbecki. Majandusminister oli koguni valitsuse ja riigivanema nimel tervitajana saadetud. Peale selle oli konverentsi külalisenähtena veel töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktor J. Sonin. Nähti liikumas ka riikliku propagandatähtsuse juhti F. Kadak'at jt.

Konverentsi tegelikuks korraldajaks oli Eestimaa Töölisühingute Keskliit.

Töölisvanemad olid Keskliidu algatusele elavalt suhtunud ja sõitsid rekordilisel arvul ülemaale kokku.

Mis konverentsil allakriipsutada võis, siis oli see ministrite esinemine. K. Selter teatas, valitsus näeb heameelega tööliskonna organiseerimist ametiühingutesse ja ei tee selleks mingeid takistusi. O. Sternbeck koguni väitis, et selline organiseerimine peab sündima 100-protsendilisel. Paremini tabada nad ametiühingute funktsionääride soove enam ei saanud.

Teiseks oli suure tähtsusega majandusministri teadaanne uue, lodava sotsiaalministeeriumi kohta. Et senine olukord oli ebaolulikum, on väljaspool kahtlust, kuna iseseisva ministeeriumi puudumise tõttu jäid sotsiaalküsimused tahaplaanile.

Töölisvanemate sõnavõttude koondusid mitmesse tulipunkti, mis ka Keskliidu seisukohatädega ühtusid ja seepärast on seletatav, et Keskliidu referentide poolt ettepanud resolutsioonid leidsid kõik heakskiitmist ühel häälel.

Märkida võib, et sõnavõtjad ütlesid julgelt ja liialduseta omad seisukohad välja, sun-

Töölisvanem Adolf Maurer:

„Meie oleme huvitatud, et meil oleks ise tegevuse vabadus oma asjade korraldamiseks ja elujärje parandamiseks. Selle vabaduse eest võitlesime 1905. ja 1917. aasta revolutsioonides. Selle eest võitleme ka tänapäeval.“

(Narva töölisvanema A. Maureri kõne riigivanema juures.)

dides valitsusvõimu esitajad ka selgeid vastuseid andma.

Eestkätt oli suur rahulolematuse praeguse tööinspektsiooni vastu, mille reformeerimist nõuti üksmeelselt.

Teiseks näidati selgelt, et praegune töötlide lahendamise seadus ei võimalda töölistel nende huvide kaitset.

Kolmandaks nõuti haigekassa valitsemist rahule jätta, olgugi et teatud ringkonnad püüavad haigekassa aluseid ümber korraldada.

Neljandaks nõuti vanaduse, invaliidsuse ja järeljäänute kindlustamist, milleks tuleb kiirendatud korras seadus luua.

Peale selle rida teisi nõudeid, mis kõik majandusministri soovil esitatakse Vabariigi Valitsusele.

Olgu tähendatud, et teedeminister O. Sternbeck võttis konverentsi tööst lõpuni osa, kuulates kannatlikult etteheiteid ja võttes mitmel korral sõna nende selgituseks.

Et tööliskonnas puuduvad vapsismi idud, näitas konverents küllaldaselt. Kui mõni püüdis sellekohaselt üles astuda, siis leidis ta üldist põlgust ja Keskliidu joonele oli täielik poolehoid.

See konverents näitas kindlalt, et tööliskond, vaatamata rasketele aegadele, omab küllalt selgroogu ja julgeb end ka kaitsta. Tähtis on aga ülekõige, et töölisvanemad viisid enesega kaasa suure loosungi: kõik töölised ametiühingutesse!

Õhtul oli korraldatud riigivanema juures vastuvõtt, mis kujunes viisakuseavalduseks riigivanema kutsule. Töölisvanemad deklareerisid oma kõnes Narva töölisvanema Maureri suu läbi, et nemad ootavad riigilt väärilist hindamist ja arusaamist enda püüetele ja organisatsioonidele.

Hra riigivanem oma kõnes vastates, selgitas valitsuse suhtumist tööliskonnale ja näitas teid, kuidas ta mõtleb tööliskonna olukorda parandada nii nagu valitsus tahab. Rahvahääletuse küsimust puudutades märkis riigivanem, et siin talitab igaüks enese südametunnistuse kohaselt.

Sellega oli ka ametlik osa läbi ja siirdudes kohvilauda, püüti juba valitsusliigetega omi kohapealseid muresid lahendada harilikus jutuaJamises.

Invaliidsuse ja vanaduse vastu kindlustamise erifond

Eesti Trükitöölise Liidu 9. kongress otsustas omal ajal, 1934. aastal, tsentraliseerida vanade ja invaliidide kindlustamise liidu alla, kuna senini teostasid sellekohast abiandmist ühingud. Tsentraliseerimise põhjuseks osutus kartus, et ühingud ei suuda ehk täita neid kohustusi, mis nad liikmete ees on endale võtnud. Tarvitses ainult neid invaliide rohkem tekkida, kui ühing oleks kohe sunnitud oma rahareservid koomale tõmbama, mis muidugi oleks avaldanud ka mõju muule tegevusele. Seepärast riisiko vähendamiseks peeti paremaks mooduseks asutada sellekohane tsentraliseeritud kassa liidu juures, millesse ühingud maksaksid maksu oma sisseastumise- ja liikmemaksude kogusummast 15%. Fond asus tööle 1. juulist 1934. Juba seal ilmnes, et selline moodus oli osutunud kasuks Tallinna ühinguks. Ühing maksis harilikult oma invaliididele üle 800 krooni, 15% makst tegi aga vähem välja, nii et ühing võis saada koguni tagasi oma makse. Kõik teised ühingud aga maksid kassale juure, kuna nende juures oli vähe invaliide.

Viimasel ajal on aga Tallinna ühingu rahaline seisukord niivõrd paranenud, et tal tuleb nüüd kassale juure maksta. See on tingitud liikmete juuretulekust, seega on tõusnud ka liikmemaksude kogusumma ja selle pealt tulev 15% teeb kaugelt rohkem välja, kui invaliididele antav toetus. Praegu on fondi arvel üldse 5 invaliidi. Muidugi ei tohi unustada, et kuigi fond annab praegu ülejääki, ei ole see mingi kindlustus. Võib kergesti juure tulla uusi invaliide ja seega praegune ülejääk võib kuluda nende toetamiseks. Seepärast peab juba aegsasti mõtlema, kuidas kindlustada fondi võimalikkude väljaminekute suurendamise vastu. Üks sellistest moodustest on liidul kaalumisel puhkekodu loomisega, kus invaliididele tehakse teatud soodustusi ja miliste soodustuste varal võiks ehk abiandmise summe vähendada. Samuti peab jälgima ka teisi teid. Igatahes ei tohi aga toetused, kui niisugused, milgil juhul väheneda, arvates juure natuuras antavad soodustused.

Nagu 1935. aasta invaliidsuse fondi seis näitab, on tulud järgmised olnud:

Meie organisatsioonidest

Tallinna trükitoöliste palgavõitlus

Tallinna trükitoöliste ühing alustas juba möödunud aastal läbirääkimisi trükitoösturite ühingu palgakõrgendamise asjus. Selleks valiti koguni kolmeliikmeline komisjon, kes pidi küsimust koos trükitoösturitega arutama. Pealetulevate pühade tõttu jäi küsimus poolele ja loodeti uuel aastal küsimuse uuesti üles võtta.

Ühing on saatnud juba mitmel korral vastavad kirjalikud ettepanekud trükitoösturitele läbirääkimiste alustamiseks, kuid trükitoosturid, kahjuks, ei ole isegi kirjadele vastanud. Ainult üks kiri möödunud aastal näitas, et nemad ei pea võimalikuks palku enne kõrgendada, kui kõik töölised on tööd saanud.

Oleme juba seda väidet arvustanud ega leia tarvilikuks tema juures peatuda. Iseäralikuna tundub siiski see, et töösturid ei tahagi läbirääkimistesse astuda, kuigi hiljem on mitmel puhul seda ettepanekut ühingu poolt korratud.

Näib küll nii, et üks kahest:

1) kas trükitoösturid ei karda tekkida võivat konflikti või

2) ei taha nad tunnustada organisatsiooni, lahendades ise kohapeal asja.

Viimane võimalus ei peaks paika, kuna nad on mitmel korral rõhutanud, et organisatsioon on vajalik ja kõike muid küsimusi on alati valmis organisatsiooniga lahendama. Ei ole ka organisatsiooni inimesi selles mõttes ignoreeritud ega ka survet organisatsioonile avaldanud.

Seega on mängus vist esimene võimalus.

Nende käes on praegu trumbid.

Trükitoösturid teavad, et olukorda nende suhtes võib muuta ainult see, kui organisatsiooni kuuluvad kõik trükitoölised Tallinnas. Ei ole aga saladus, et veel palju organiseerimataid leidub Tallinnas. See loob kammit-sad organisatsiooni nõudeile. Ühing ei julge end resoluutselt väljendada.

Teiseks aga on maksev töötulide lahendamise eadus, mis asetab töösturid üllatuste vastu kindlustatud seisukorda. Enne kui otsene hädaoht hakkab ähvardama streigi näol, on töölised kohustatud teatama sellest varakult tööandjaile. Siis on tööandjal aega küll oma tööpinget vähendada, tööprotsessi reorganiseerida, võtta tarvitusele kõik abinõud streigimurdjate valmistamiseks või koguni ebasobivatest isikutest trükikojas lahti saada. Ja et kitsal ajal on see suureks hirmutuseks, on tööliste küllalt selge.

Tööliste olukorda võib aidata ainult kiire tegutsemine konjunktuuri ajal, aga mitte venitamine nagu seda nägime juba Sindi tekstiiltööliste streigi ajal.

Ja siiski tuleb küsimus lahendada. Elu ei küsi sageli reeglitest, sageli võib plahvatus sündida ootamatult ja trükitoösturid peaksid ometi teadma, et see ei ole ei neile ega kellelegi soovitav. Et palgaolud nõuavad parandamist, siis peaks selles mõttes ka püüdma kokkulepet sobitada.

Meie praegu organiseerume, aga ühel päeval esitame oma nõudmised juba kindlalt ja usume, et kasulik on kokkulepet juba aegsasti saavutada, et pärast ei tekiks arusaamatusi.

Tallinn (koos Rakverega) ¹⁾ Kr. 1204.57

Tartu (koos Valgaga) ²⁾ „ 247.98

Viljandi ³⁾ „ 58.19

Pärnu ⁴⁾ „ 10.31

Narva —

Võru —

Toetust on antud Tartus Kr. 234.—

„ „ „ Tallinnas ⁵⁾ „ 1229.50

Seega ülejääk fondis 1. jaanuaril 1936. a. Kr. 291.55. Pärnu, Narva ja Võru summad laekuvad 1936. aastal seega võib fondi seis suuremaks minna.

¹⁾ Sees on 1934. a. sissemaks.

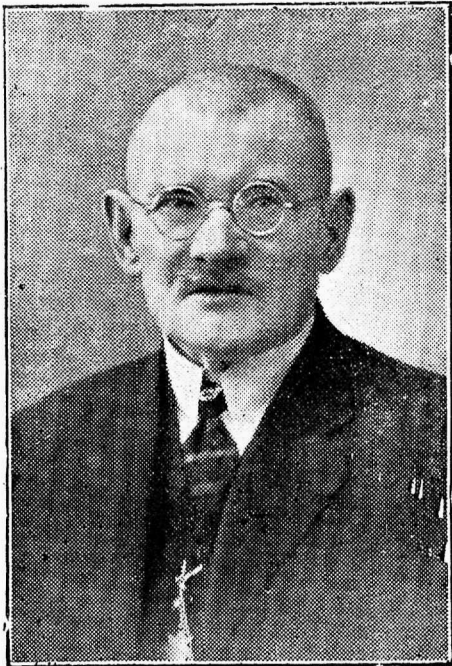
²⁾ Tartu on maksnud invaliididele Kr. 234. Siin puudub detsembrikuu väljamaks ja ülejääk. Näidatud summa on 11 kuu ülejääk kassas.

³⁾ Sees on 1934. a. X, XI ja XII kuu.

⁴⁾ 1934. a. summa.

⁵⁾ Sees on ka 1934. a. II poolaasta toetussumma Kr. 409.50.

Meie ametvend A. Serben 75-aastane

3. veebruaril pühitses üks vanemaist eesti trükitöolistest — Aleksander Serben — oma 75-aastast sünnipäeva, mis trükitöoliste kutse alal haruldaseks nähteks.

A. Serben on sündinud 3. veebr. 1861. a. Tartu lähedal, endises Karlova mõisas sepa ja vallakasaka pojana. Alghariduse sai ta

tolleaegses Saksa seminari algkoolis. Pärast vanemate varakut surma anti ta hooldajate poolt prof. Jervinski asutatud vaestelaste kodusse, kus tegutses Tartu linna saksameelne algkool. 2½-aastase õppimise järgi lõpetas ta selle kooli ja sooritas Tartu kreiskooli lõpuksami. Alates 13. juunist 1875. a. asus ta hooldajate korraldusel õppima Tartus Laakmanni trükikojas kirjaladuja ametit. Siit peale ongi A. Serben töötanud trükikunsti alal ladujana, murdjana, faktorina küll Tartus, Tallinnas, Viljandis, Riias, Peterburgis, Moskvas j. m. Osava tööjõuna ning asjatundjana oli ta otsitud tööjõud.

Omalt pikalt ja sündmusrikkal elukäigul on tulnud tal elada üle häid ning ka kibedaid silmapilke.

Oma igapäevase leivateenistuse kõrval pole Serben unustanud ka ametiühingulist liikumist. Agaralt lõi ta kaasa 1905. a. revolutsioonis Peterburis ja ka hiljem on sammunud organiseeritud töölistkonna ridades, praegu kuuludes Tall. Trükitöoliste Ühingusse.

Kui 1928. aastal puhkes ülemaaline trükistöoliste streik, oli A. Serben, hoolimata oma kõrgeast, võitlejate ridades. Streigi õnnetu lõpu järele jäi ta tööta. Viimasel ajal teeb juubilarile palju vaeva silmanägemine, mis läinud halvaks pärast silmakae lõikust.

Soovime kõrges eas viibivale juubilarile veelgi palju aastaid.

Tallinna trükikodade tööolud

13. veebruari andmete järele oli Tallinna trüki- ja köitekodade olukord järgmine:

Beilinson

Töölisi on 13 ümber. Mõned töölised põhjendavad oma organiseerumatust liikmemaksudeks raha puudumisega. On ka neid, kes kardavad peremehe tagakiusamist. On ka neid, kes ütlevad: mis ma ühingult saan. Siin on süüdi teadmatuse ühingu tegevusest.

Tööd on küllalt ja kuulda, et terveks aastaks. Ettevõtja kurdab küll, et raha ei ole, aga siiski vehitakse tööd teha. 2 meest käivad õhtuti tööl — üks on päeval sadamas, teine töötab Krullis.

Paalman

Töölisi on paarikümne ümber ja tööd tehakse 2 vahetusega. Tööd on küllalt. Raskusi

on palga saamisega. Seepärast on liikmetel raskusi ka liikmemaksu maksmisega.

Hansa

Töölisi on paarkümmend. Tööd on küll ja üldse meeleolu ühingu vastu hea.

Kodres

Töötab umbes 16 inimest. Tööd on rohkesti.

Ühistrükikoda

26 töolist. Tööd palju.

Eestimaa A/S

Tööl 40 töölise ümber. On märgata, et vanasti ühingus olnud liikmed töötavad ühingu vastu. Seletavad, nagu ei oleks ühingust mingit kasu. Tööd on vähevõitu ja masinaladujad töötavad 4—5 päeva. Tööde vähesus on tingitud mõnede ajalehtede ilmumise keelu tõttu, nagu „Maaleht“ jne.

V a b a M a a

Trükikojas töötab 65 töölise ümber. Ühingu vastu on huvi tunda, ainult naised ladumismasinatel jäävad külmaks ühingu tegevusele. Tööd on palju ja puudust tuntakse ladujate järele.

Ü h i s e l u

Töötab 90 töölise ümber. Eriti raskusi tekitab masinaladujate organiseerimine. Üldiselt on tööd palju, ainult ladumasinatel vähevõitu.

P ä e v a l e h t

Leheosakonnas töötab 36 töolist. On märgata endiste liikmete vastutööd ühingu üle. Tööd on praegu küllalt. Liikmed sooviksid ühingu ruume mugavamatenäha.

Kuulutuste ja aktsidentsosakonnas on 24 töolist. Kiirpressis 16. On loota tsinkograafe organiseerida. Tööd on praegu küllaldaselt.

T o h v e r & K o

Trükikojas 17 töolist, kõik on organiseeritud. Tööd on küllalt. Litograafiast on loota ka mõnede organiseerimist.

R i i g i t r ü k i k o d a

Töötab umbes 180 töolist. Töölise eest on hoolitsetud mitmesuguste pensionide kassadega jne., mistõttu huvi ühingu vastu väike. Tööd on praegu küllalt.

R a t a s e p a

14 töolist tööl. Tööd on palju.

N õ m b e r g

4 töolist. Tööd on küll. Korratu on tööliste palgamaksimine.

K i i r t r ü k k

7 töolist. Tööd on palju.

Üldiselt võib märgata huvi palgaküsimuse vastu. On märgata, et ettevõtjad on loonud omavahel kokkuleppe, mille alusel üks tööline ei saa teise minna paremate tingimuste kättevoitmiseks.

Paljudes trükikodades on vähe rõhku pandud puhtusele.

Tsinkograafide ja litograafide organiseerimisele

Seni oli ühingusse veel koondumata tsinkograafid ja litograafid. Tallinnas asub neid õige palju ja olles tihedas sidemetes kogu trükistö alaga, on loomulik, et ka nemad peaksid ühingust huvitama. Ühingu tegevuse rõhk lasus organiseerimisel senini peamiselt trükikijate ja ladujate koondamisel ühingu ümber. Nüüd on võimalus avanenud ülal-

nimetatud kutsealade organiseerimiseks. Esimese pääsukesena sel alal läks korda organiseerida „Päevalehe“ tsinkograafe.

Edaspidi korraldatakse organiseerimiskoosolekud ka mujal töötajatele tsinkograafidele ja litograafidele.

Ühingu hüüdeks on: 1936. aasta lõpuks 500 liiget!

Liikmete juurevool

kestab endiselt. Nii võeti 4. detsembrist vastu — 1 liige, 18. detsembrist — 8 liiget, 2. jaanuarist — 7 liiget, 29. jaanuarist — 3 liiget, 12. veebruarist — 13 liiget. Nende hulgas 8 Haapsalu trükistöolist. 26. veebruarist — 26 liiget.

1936. a. alul loeti liikmete arvu 280 peale. Praeguste andmete järele peab see arv ületama juba 340.

Liikmete juurevooluga näitab ka kassa tugevat tõusu. Nii on liikmemaksud tulnud kokku umbes 4900 krooni 1935. aasta jooksul; 1934. aastal oli see arv 3159,91 krooni, seega tõus üle 70%.

A. Serbeni

75-aasta sünnipäeva tähistamiseks korraldati korjandus liikmete seas ja juubilarile anti üle vastav rahasumma üle. 3. veebruaril hommikul käis TTÜ ja liidu esitajana juubilaritervitamas A. Schönberg. Töölistemusika ühingu korraldab 8. veebruaril A. Serbeni auks koosviimise, millest võtsid ka trükistöölised osa.

Usaldusmeeste kogu

koosolekuid peetakse regulaarselt iga 2 nädala tagant. 2. märtsil on usaldusmeeste 2. kokkutulek.

Kogu juhatusesse valiti Leekar, Kala ja Pitea. Esimeheks on Leekar.

Huvitav algatus

Ühingu ruumes on välja pandud seinaleht, mis hakkab järjekindlalt tooma teateid ühingu sisemisest elust. Lehe toimetajaks on kolleeg Treumann, kelle esimene töö võib õnnestunuks lugeda. Isegi illustratsioonid ei puudu sel „ajalehel“. Toimetaja juhivad ainult tähelepanu, et ükski käsikiri ei lähe kaotsi, kuna ta on „vanavara korjaja“.

„Ajaleht“ pakub nalja ühingu küllastajatele, olles varustatud veel pealkirjaga „Tänapulk“.

Raamatukogu täiendamiseks

on „Noor-Eesti“ kirjastusel ilmunud raamatutest tellitud hulk raamatuid.

Samuti on tellitud ka ajakiri „Tänapäev“ 1936. aasta peale.

Tallinna ühing otsustas tellida liikmetele lugemiseks Berliinis ilmuvat „Graphische Nachrichten“ ka 1936. a. peale, nagu see oli 1935. aastal.

Samuti telliti ka „Looduse kroonilist romaani“ raamatukogule 1936. a. peale. Kõneall on veelgi raamatukogu täiendamine.

Raamatukogu markide elav müük

Eelmises numbris juhtisime tähelepanu TTÜ kultuurtoimkonna poolt müügile lastud raamatukogu heaks minevale markide müügile. Liikmed on suhtunud algatusele heatahtlikult ja ostud on elavad. Nii ühingu kui ka liidu juhatus on ostanud endale komplekt marke, varustades nendega oma kirjavahetust. See on heaks propagandaks trükitöölise ühingu.

Ajalehed raamatulauas

Ühingu juhatus pööras kõigi ajalehtede toimetuste poole sooviavaldusega lehtede tasuta saamiseks ühingu raamatulauale. „Päevaleht“, „Uus Eesti“ (koos „Tallinna Postiga“), „Revalsche Zeitung“ ja „Film ja Elu“ saadavad omi väljaandeid regulaarselt. Teised ajalehed ei ole aga ühingu vastu tulnud.

Ajakirjadest käivad „Töö ja Tervis“ ja „Töölise Hääl“.

Bridshiring

töötab järjekindlalt. Igal õhtul võib ühingu ruumes näha bridshitajaid, kes asjasse süvenenult panevad üksteisele kannu taha.

Muusikaring tegevuses

Kultuurtoimkonna poolt asutatud muusikaring on suutnud koondada enda ümber juba kümnekond asjasthuvitatuid. Nii on loota, et peatselt suudetakse täita juba omal jõul muusika ettekandeid vastavatel ühingu üritustel.

Pidu Tallinnas

Ühing kavatab 14. märtsil korraldada pidu Jahimeeste Klubis. Ruumid on selleks puhuks kinnipandud. Pidukavas on nähtud ettekandeid jne.

Loodetavasti kujuneb sellest peost osavõtt elavaks.

Maleringil

on kavatsus äsja lõppenud karikaturniiri järgi korraldada meistrivõistlused. Selleks on eeltööd käimas, mispuhul tahetakse ka auhindu määrata esimestele kohtadele tulijaile.

Eelmises numbris tõime ülevaate karika mängudest. Nagu seal märkisime olid favoriitideks A. Vunder ja V. Leemet. Nüüd on lõpuliikuks võitjaks tulnud V. Leemet, võites Vunderi.

Heitlus karika ümber oli äge. Vunder oli kindlaks võitjaks, võites V. Leemetit. Seega oli tal jäänud võita Offenbachi, et karikat omandada, olles Leemetist $\frac{1}{2}$ punkti võrra ees. Offenbachiga mängides saavutas ta aga viigi, seega tehes punktide arvu võrdseks Leemetiga. Nii tuli tal teistkordselt mängida V. Leemetiga. Selle 6 tundi kestnud mängu tulemuseks oli jällegi viik. Korraldati uus mäng ja siin Vunder juba kaotas, andes V. Leemetile paremuse.

Olgu märgitud, et nimetatud karikavõistlused peetakse juba 1928. aastast alates. Karika omandab lõpuliikult see, kes võidab karika kas kolm korda järgimööda või 5 korda vaheldumisi.

1928. a. võitis Leemet, 1930. a. — E. Kaart, 1931. ja 1935. a. võitis Leemet. Seega Leemet on juba 3 korda vaheldumisi võitnud. Kui tal õnnestub ka 1936. aastal karikat võita, läheb see tema omanduseks.

Pisiteated

— Trükitud põhikiri ja kodukord on liikmetele välja jagatud.

— Kullasepa ja juuksetöölise ametiühingutele lubati ruume kasutada maksu eest koosolekute korraldamiseks.

— Aastaaruanne esitati revisjonikomisjonile läbivaatamiseks.

— Organiseerimise otstarbel paluti Tall. ühiselt haigekassalt trükitöölise aadresse, mille soovi haigekassa rahuldus.

— Ühingu muretseti seinakell ja muud vajalikud esemed.

Tartust

Ühingu peakoosolek

16. veebruaril peeti Tartu Trükitöölise ühingu korralist aastakoosolekut. Päevakorras oli 1935. a. kassaaruande ja tegevuse ülevaade 1936. a. eelarve kinnitamine, ühingu juhtiva organi valimine jne. Täpseima koosoleku kirjelduse toome järgmises numbris.

Töölisvanemate konverentsist

Tallinnas 9. veebruaril, võtsid osa Tartust töölisvanemad Kuusk, Pertels ja Koplus.

Rakverest

Rakvere trükitöölised on visalt kogumas ühingu ümber. Alul näis, et ametivennad teevad kõik, et Rakvere trükitööliskond oleks organiseerunud viimseni. Nüüd on aga teatud vaheaeg astunud areenile — liikmete arv püsib endisel kõrgusel. Rakveres on ainult 1 trükikoda ja ei peaks raskusi olema ka teisi kolleege ühingu ümber tõmmata.

Selleks sooviksime ametivendadele head indu ja püsivust.

Rakvere suurmehi.

Rakvere trükitöölise tuntumaid kujusid R. Tänav, kes oli ka hulk aega Tallinna Trükitöölise ühingu usaldusmeheks kohapeal. Omapäraseks jooneks kõva söögidieedi pidamine (sööb päevas ainult $\frac{1}{5}$ harilikust portsjonist) ja laulab sealjuures kui Caruso.

Valgast

Osakonna olukord

Tartu Trükitöölise ühingu Valga osakond 1935. a. suuri muudatusi läbi ei teinud. Aasta jooksul on juure tulnud 2 liiget, seega on nüüd liikmeid 14. On aga eeldusi, et käesoleva aasta lõpuks liikmete arv tõuseb 20-le.

Rahaline läbikäik oli Kr. 331.90, millest liikmemaksudest laekus Kr. 197.95. Tõhusa summa (Kr. 63.87) teevad võlad isikutelt. Puhast raha kassas oli 31. dets. 1935. a. Kr. 93.51.

Valgas on praegu 2 trükikoda, milledes töötab 13 liiget ja 11 mitteliiget. Nende mitteliikmete seas on 1 trükkiija, 2 raamatukõitjat, 3 valtsijat ja 5 õpilast (3 käsiladu alal ja 2 valtsijat).

Korratu liikmemaks

Raskusi teeb Valga osakonnale liikmete korratu liikmemaksu tasumine ja kohustustest kõrvale hoidmine. Üksikutelt liikmetelt on võlgu saada rohkem kui saja krooni eest ja seda juba 6—7 aasta jooksul. Seda võlga tehti omalajal ja nüüd on meestel raske maksta.

Organiseerimiseeldused

Ehk küll osakond viimaste aastate jooksul kaunis tunduvalt on liikmeid juure võitnud, ei saa sellega veel uhkustada. Osakonna elu on veelgi täbar. Üksikute ametvendade seas näib valitsevat arvamine, et ühing on sarnane asutus, kuhu ühe käega tuleb anda ja kahega võtta.

Näib, nagu kedagi sunnitakse liige olema. Seetõttu makstakse kõige madalamat liikmemaksu kategooriat, s. o. 25 senti nädalas ja seda $\frac{1}{5}$ liikmetest. Siiski selle maksu juures on nõuded suured. Tuleks ikka arvestada sellega, et see raha ei ole mitte tühise ja mõtetu tegevuse otstarbeks, vaid trükitöölise olukorra parandamiseks ja selle elustamiseks kogutud.

Valga uus juhatus

Valgal on uus juhatus: esimees Alfred Preis, sekretär Fr. Rebane ja laekur Joh. Lind, kes ka liidu volinikuks.

Tööta

on Valgas üks käsiladu, kes praegu abirahal.

Haapsalust

Siinsed kolleegid on energiliselt asja juure asunud. Loodetakse pea terves koosseisus organiseeruda ühingu ümber. Haapsalu kolleegidele saadeti ka ühingu kodukord ja põhikiri kätte.

Eelmises „Trükitöölises“ ilmus sõnum, nagu oleks Haapsalus ainuke trükikoda — Tamverki oma. Meie, haapsalulased, ei jää aga suurematest linnadest maha ja võime kinditada, et on olemas ka teine trükikoda — n.n. Haapsalu Ühistrükikoda. Mis sest, et trükikojas on üks „amerikanka“, käsipress ja veidi kirja kah, eks ta ole siiski trükikoda. Selle pidajaks on hra Laks, Tallinna inimesed peaksid teda mäletama.

Loodame, et Haapsalu au on seega jalule seatud.

Narvast

18. veebruaril s. a. peeti Narva Trükitöölise Ametiühisuse juhatuses koosolekut, kus tuli arutusele Narva kohustused liidu vastu. Koosolekul selgus, et arvestus 1935. aasta kohta oli mõningate puudustega kokku seatud, mistõttu eelmisel juhatuses koosolekul vastu-

võetud 1935. aasta kassaaruande otsustati maksvusetuks lugeda ja seada kokku uus aruanne. Nagu kokkuseatud aruanne näitas, oli Narva ühingul liidu vastu õiendamata kohustusi kõigest Kr. 3.06, mis ka liidule ära saadeti.

E. T. L. tegevusest

Liidu volikogu tuleb kokku.

ETL juhatus otsusega on 8. märtsiks s. a. kokku kutsunud Liidu volikogu. Volikogu koosolek peetakse Lühikejalg 6—2 kell 10 hommikul. Enne seda, kell 9 hommikul on koos Liidu revisjonikomisjon.

Peale harilikude küsimuste, nagu 1935. aasta kassaaruande ja tegevuse kinnitamise ning 1936. aasta eelarve vastuvõtmise, tuleb otsustamisele ETL puhkekodu loomisega ühenduses olevad küsimused. Viimased küsimused tähistavad uut etappi ETL elus ja on kaua-aegse unistuse täideviijad. Liidu juhatus sel puhul esitab volikogule uue loodava puhkekodu ehituskava ja nõutab ka selle ehituseks vastavat krediiti ma-jaehituse fondist.

Kõikide volinikkude osavõtt väga tarvilik.

Revisjonikomisjoni koosolek

Liidu revisjonikomisjon tuleb kokku Tallinnas, 8. märtsil 1936. a., kell 9 hommikul. Revisjonikomisjoni ülesandeks on ETL 1935. aasta kassaaruande läbivaatamine.

Revisjonikomisjoni kuuluvad: G. Lind (Tartu), Th. Jürgenson (Viljandi) ja J. Kurvits (Tallinn).

Liidu varanduse seis 31. dets. 1935

ETL 1935. aasta varanduse seis bilanseerub kr. 6.460.75 peale.

Nagu sellest nähtub, on liidul järgmised reservid:

reisufondis	402.16 krooni
invaliidisuse fondis	291.55 „
streigifondis	303.47 „
vaba kapitali	849.98 „
ajakirja ülejääk	37.75 „
varanduses ja võlgnikud	1.650.53 „

1935. aastal õiendati vanu võlgu mitmesuguste kohustuste katteks üldse 290 krooni.

Rahvusvahelised keskused

Trükitöölise kutsekretariaadi

30. jaan. koosolek.

Belgia Trükitöölise Liit teatas, et ta saab 1935. a. liikmemaksu korralikult tasuda. Austraalia trükitöölise liit teatas, et kutsekretariaadiga ühinemise küsimus on võetud kõne alla. Rumeenia trükitöölise liit saatis oma aruande 1935. a. tegevusest. Internatsionaali kutsekretariaat arutas ka poliitilist olukorda Eestis, mille kohta avalikkust ei informeeritud.

Norra trükitöölise liit teatas, et nemad on asunud uute kollektiivlepingute sõlmimisele, kuna vana leping lõpeb 31. märtsil s. a.

Võeti vastu seisukoht, et Austria ja Saksamaa sündmuste kohta käiv aruanne kantakse ette laiendatud sekretariaadi koosolekule. Laiendatud sekretariaadi koosolek astub kokku 23. ja 24. veebruaril Bernis.

Seal arutatakse ka 1936. a. kokkukutsutava üleilmilise trükitöölise kongressi küsimust.

Võeti teadmiseks 1935. a. kassaaruande.

Rahvusvaheline ametiühingute liit

Juhatus arutas oma koosolekul 15. ja 16. jaanuaril Pariisis kokkukutsutava rahvusvahelise kongressi küsimust Londonis. Ühel ajal selle kongressiga peetakse töölisnaiste- ja hariduskonverentsi.

Kongressil tuleb arutusele ametiühingute vabaduse küsimus ja ametiühingute osa plaanimajanduse korraldamisel.

Lõpuks võeti teadmiseks, et Norra ametiühingute keskliit otsustas korraldatud häälteuse kaudu liikmeskonnas liituda rahvusvahelise ametiühingute liiduga. Selle poolt häältes 90% liikmeid.

„Emantsipatsioon“ — on mitmepalgeline sõna. Vanasti tundus see Rooma õiguses võimuvalt vabakslaskmist, tänapäeval on selle all mõeldud teatava suruja alt vabanemist ja lõpuks naise üheõiguslust mehega.

„Mentaliteedi“ all mõeldi teatud isikupärasust, mis omistatud kõrgete ideaalidega. Tänapäeval propageeritakse selle all mõtteviisi, mis teise aju poolt ettekirjutatud. Üldine tähendus: alistumine võimule.

Tuleb ühingesse üks mees ja kukub käratsema:

— Poisid, meil tuleb spordiring ellu kutsuda!

Ettevaatlikult päritakse selle vajaduse tekimise üle.

— Mis kord see on. Näe, Venemaal, on kergekaalu mees ühe käega sikutanud kangi üles, mida meie Luhaäär kahe käega vaevalt surub. Lihtsalt häbi hakab.

— Kas siis meil loota on selliseid jõumehi.
— Küll. Tuleb rohkem sporti teha, aga mitte ringi jooksta.

Mees lubab asja kultuurtoimkonnale lahendada anda ja ootame selliste jõumeeste tulemist ka trükiteöliste hulgast.

*
Mille üle imestab J. Saar, trükiteölisest töösuskonõukogu liige? Ta imestab selle üle, et töösuskonõukogu pikendas B. Eilmani volitused Tallinna töösukuseametis, kuigi selle volitused lõppesid 1. jaanuaril 1936. a. Ametiühingult nõuti tema asemele seaduse alusel uued kandidaadid. Ametiühingult saadi tervelt 72 kandidaati, kellede hulgas pandi kinnituskonõukogule 5 kandidaati valimiseks. B. Eilman puudus ettepanud kandidaatide hulgas ja seetõttu oli ta sunnitud tagauste kaudu, Keskliidust mööda minnes, oma kandidatuuri esitama. Kuigi see seadusega kooskõlas ei ole, pikendati tema volitused 1. märtsini. Olgu öeldud, et B. Eilman ei ole juba 15 aastat tegelikku tööd teinud, kuna esitatud kandidaadid on kõik tegelikud töömehed ja paberitega varustatud.

Ka meie imestame koos J. Saarega!

*
Omaaegne Kopli „kroonimata kuningas“, riigikogu liige A. Sirro, kes varem hulk aastaid esines ägeda sotsialistina ja tööliste huvide eest võitlejana, teatas Tallinna Börsisaalis korraldatud poolthääletamise koosolekul avalikult, et nüüdsest peale on kadunud igasugused kihid ja klassid. Ei ole ei tööliklassi ega selle klassi võitlust.

Kuidas suhtuda nüüd sellesse mehesse, kes oma elu suurema osa kuulutas klassivõitlust ja ässitas inimesi selleks üles?

Nagu näha, on põhimõtete vahetus võrdne kinnaste vahetusele.

Koosolekud

Referaat trükitehnikast

30. jaan. peetud referaatkoosolekul ühingu ruumes kõneles A. Offenbach trükitehnilisest ajakirjast. Kõneleja märkis, et mitmel pool on nõutud liidu käest, et liit püüaks muude ülesannete kõrval rõhku panna ka kutsetehnilise külje töö korraldamiseks trükiteölikonnas. Meie liit peab seda küsimust küllalt tähtsaks, et meie liikmed oleksid kurssis viimase aja trükitehnika eduga ja saaksid ka vastavaid näpunäiteid. Seni ei ole sel alal ilmunud muid teoseid, kui kirjaladuja käsiraamat, mis määratud aga kitsale alale. Oleks hädasti vaja hoolitseda ka teiste kutsealade eest. Kahjuks ei ole võimalik anda välja sellekohast erikirjandust, mistõttu jäädi peatama ajakirja väljaandmise korra juure. Selles ajakirjas ilmuksid siis kirjutised asjatundjalt igalt kutsealalt, tõlkeid välisajakirjadest tehniliste küsimuste kohta jne. Ühtlasi oleks ka ajakirja ülesandeks kindlamõistelistel sõnade loomine trükitehnikas, kuna senini on trükiteöstus läbiajanud mitmesuguste laensõnadega. Siin on vaja kindlat süsteemi. Et ajakirjale kindlustada suuremat levikut, tema odavust jne. selleks astuti ühendusse trükiteöisturite ja -juhtide organisatsioonidega, mis-sugused organisatsioonid ka elavalt suhtusid algatusse. Praegu käibki trükitehnilise ajakirja väljaandmise eeltöö.

Läbirääkimistel rõhutati selle ajakirja vajalikkust ja jäädi ootama tema ilmumist, et siis oleks parem oma arvamise ütelda.

Narva töölised ja minister

Riigi propaganda talituse vahelsobitusel korraldati jaanuari lõpul Narva käitiste tähtsamate töölistegelaste kokkutulekut, millel viibis ka siseminister K. Eenpalu.

Seesugused kokkutulekud on esmakordsed Eesti ajaloos ja nad on mõeldud lähema kontakti loomiseks tööliste ja riigivõimu vahel olnud rahvahääletuse puhul.

Töölised kandsid ministrile omad mured, millede lahendamist ei ole veel kuulda. Muidugi lootsid töölisel, et nende olukorda saaks minister parandada.

Et seesugust lahendust võiks oodata, selleks puuduvad küll eeldused. Lõppude-lõpuks on siin tegemist ettevõtjatega ja alles viimane, tööstuse tulukusest välja minnes, võiks midagi teha ka tööliste heaks. Ettevõtjat mitte arvestades, jäävad aga kõik kokkutulekud illusoorsetena.

TÄHÄN ametiühingud

Kuidas organiseeruda?

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu korraldusel peeti 24. jaanuaril Tallinnas asuvate ametiühingute juhatuste koosolekut. Koosolek oli kokku kutsutud ühenduses väljakuulutatud organiseerimiskuuga.

Ametiühingud andsid aru senisest tegevusest, juhtides tähelepanu senistele raskustele ja võimalustele. Meid huvitab muidugi küsimus — milles seisib ühe või teise ametiühingu edukas organiseerumine.

Ehitustööliste olukord on raske, olgugi et nimestikus on ligi 1200. Liikmete koostoidu takistab usaldusmeeste kaadri puudumine, kusjuures ka olemasolevad usaldusmehed ei ole kõik seisnud ülesannete kõrgusel. Nii ei saa ametiühing pidada end veel tugevamana, kui puudub side selle laialdase tööala tööliste vahel. Suurt kahju on teinud „Viktooria“ kastivabriku põlemine, mis sealset organiseeritud tööliste pillas laiali üle maa. Side nendega on aga nõrk.

Nahatöölistel oli 1000 liiget. Usaldusmeeste kaadri puudulikkuse tõttu valgunud nad laiali. Inimesed ei saa otsest kasu ametiühingust ja on väga nõrgalt distsiplineeritud. Seda võib seletada ainult organisatsiooni väljakuunemata tusega.

Tekstiltöölised seevastu on näidanud edukat käiku. Liikmeid on juba üle 300 ja see arv alatasa kasvab. On asutud tiheda koostöö loomisele käitisvanematega. Ka usaldusmehed on kõik väärilisel kõrgusel seisnud. Kuigi paljudel puudub veel ametiühinguline vilumus, näitavad nad head indu organiseerimistöös.

Rätsepatööliste organisatsiooni on aktiveerinud hulgad väljaspool ühingat. Seepärast ametiühing peab püüdma neid mitteliikmeid organisatsiooni ümber tuua.

Maalrid on ligi 200 liikmega. Organiseeruda saab kevade hooaja alul, kuna siis on inimesed tööl. Temasse on püüdnud „rahvuslik tööliit“*) kiilu lüüa.

*) Kooliõpetaja Lille loodud ühing, mis sihiks võtnud kõigi ala tööliste ühe liidu alla toomise sektiioonide näol. Süüdistab praegust Keskliitu rahvuslikkuse puudumises ja parteipoliitikas. Lill ise oli end. sotsialistliku partei ühingu esimehi.

Aru andsid veel teised ametiühingud, nagu sadamatöölised jne. Nii võisime läbirääkimistel ikkagi leida, et ühingute tegevus seisab kontakti tugevuses liikmetega. Trükitöölised on seda teinud järjekindlalt usaldusmeeste võrgu, ajakirja jne. kaudu, mis on ka õige tee. See on kitt, mis liidab töölisi organisatsiooni ümber.

Ametiühingud

Tallinna *Sadamatööliste* Ametiühisus on vanimaid ametiühinguid sadamas. Omal ajal, iseseisvuse algpäevil, koondus ta enamiku sadamatööliskonna ümber ja oli seega suure mõjuga. On ju transportala riigi elusoon. Aegade jooksul nõrgenes ta võim, kuni viimaste aastateni, kus ühisus hakkas uuesti elustuma. Algas tugev liikmete juurevool ametiühingusse. Seda hädaohtu aimates, asutati sadamas uus n. ö. „kollane“ ametiühing, kes siis püüdis liikmeid eemale tõmmata vanast ühingust. Osalt läkski see tal korda, kuna uue ühingu seljataga seisis tööandjad. Need, leivateenistuse äravõtmise ähvardusel, mõjutasid nii paljudki sadamatöölisi uue ühingu ümber koondama. Enamik sadamatöölisi jäi aga äraootavale seisukohale kahe ühingu suhtes. Viimasel ajal on rahulolematu kollase ametiühingu liikmete seas suur ja on soovid kuulda vana ühinguga käsikäes töötamiseks. Eriti veel seetõttu, et vana ühing võitleb ägedalt haigekassa asutamise eest sadamatöölisetele (see on seadusega veel asutamata!). Haigekassa küsimus ühendab aga kõiki sadamatöölisi, mida tunnustab ka allkirjade elav kogumine riigivanemale esitamiseks.

Üleriiklik muatöörähu ühisus on valinud enda asjaajajaks L. Johanson. Loodetavasti uuel ajajärgul õnnestub nõutada luba maatöölise ühise tegevuse alustamiseks, kuna ta tegevus senini politsei poolt tõkestatud.

Kullasepatöölise ametiühisus Tallinnas on asutanud vanaduse ja töötaoleku puhul toetamiskassad. Nii sammuvad kullasepatöölised trükitöölise jälgedes, kõrgendades ka liikmekakse.

Sotsiaalpoliitiline toimikond töötas läbi töölisanemate üleriiklikule konverentsile esitavad teesid palgaolude korraldamise, vanaduse ja invalidsuse toetamise ja majandusliku olukorra kohta, mis ei erine varem püstitatud seisukohtadest.

* Tsaristlikul Venemaal ilmus 480 ajalehte 900.000 tiraashiga, Nõukogude võimu all aga 10.000 ajalehte 40.000.000 tiraashiga. Üle 500.000 ajalehte ilmub vabrikutes, kolhoosides jne.

VÄLISMAINE ringvaade

Hispaania trükitöölise võitlus

Rahvusvahelisele trükitöölise kutsesekretariaadile saabus aruanne Hispaania trükitöölise liidult, milles muuseas kirjutatakse:

Rohkem kui aasta möödus ajast, kui meie maa sattus võimude tagakiusamise alla, mida toetas tagurline kapital. Valitsuse poolt maksmapandud korraldused võtsid ära igasuguse tegevusvabaduse töölisorganisatsioonidelt. Need korraldused ei ole kellelegi kasulikud, ega ka valitsusele. Majandus on raskustes ja viibib kriitilises olukorras. Raha kaob, tööd on vähevõitu ja siserahu on alatises hädaohus. Kõige rohkem kannatab depressiooni all graafiline tööstus, maksmapandud seaduste kaudu. Ajalehed ilmuvad eeltsensuuri all, mis raskendab kirjutiste ilmumist ja ajalehtede väljaandmist. Kirjastusärid on sattunud surmaunne, mille all loomulikult ka trükitöökodad kannatavad. Kõik see kutsus esile seni nägemata töötaoleku trükitööstuses. Hispaania trükitöölise liidu liikmetest on üks kolmandik töötuid. Liit andis lühikese aja jooksul juba üle poole miljoni peseta töötute toetuseks. Kuna ka streigid on seaduse põhjal keelatud, siis katsuvad ettevõtjad siin-seal töölise palku alla lüüa. Trükitöölisel ei ole aga mingeid võimalusi tööandjate kallal tunge tagasi lüüa.

Oktoobri revolutsiooni tagajärjel viibib veel 30.000 inimest vangis, kellele kuulub kogu Hispaania tööliiskonna ja vabameelsete kui ka kogu ilma poolehoid. Viimane valitsuse kriis ei muutunud midagi poliitilises taevas. Uues valitsuses on mõjul jesuiidid ja talitab täpselt nagu vanagi valitsus. Seisukord on siiski seevõrra muutunud, et parlament on laiali saadetud ja uue parlamendi valimised välja kuulutatud*). Valimiste kestvuse ajaks on lubatud ka koosolekute ja ajakirjanduse vabadus.

*) Nagu eeldused näitavad, on Hispaania pahempoolsed resp. tööliselised saavutanud veebruaril keskel suure valimisvõidu. Kahtlemata toob see paranemist Hispaaniale üldse ja tööliste õigustele eriti. (Toim. märkus.)

Nagu ülaltoodud aruandest nähtub, ei ole Hispaania töölistel veel võitlus lõppenud oma õiguste jaluleseadmiseks. Neil päevil lugesime, et valitsuse etteotsa on asunud pahempoolsed.

Trükitöölise liit

Kuna liidul on keelatud kongressi kokkutsumine, siis ajab asju veelgi liidu juhatus. Hispaania liit viibib 1934. a. oktoobrist saadik raskes majanduslikus olukorras. Üheksa kuu jooksul üksi anti töötute toetuseks välja 294.000 pesetat. Ka teised abistamisalad on nõudnud sama suuri summe. Hädast välja pääsemiseks vajatakse kongressi otsust. Seda aga kokku tulla ei lasta.

Seepärast otsustati küsimus lahendada hääletamise korras liikmeskonnas. Samuti võeti ette uus liikmete organiseerimise aktsioon, mis peab organisatsiooni olukorda parandama.

Praegu on liikmeid 9000. Umbes 2000 liiget kaotati oktoobri revolutsiooni tagajärjel.

Liit oli astunud samme, et trükitööstuse arengu huvides antaks luba ilmuda keelatud lehtedel. „El Socialista“, „El Mundo Obrero“ ja „C. N. T.“. Valitsus lükkas selle tagasi. Tagajärjeta jäi ka tsensuuri ärakaotamiseks astunud sammud.

Töötute protsenti arvestatakse praegu 30-le, mis eriti kibe Madridis, Barcelonas, Oviedos ja Valladolidis. Väiksemates linnades on töötuid 20%.

Taanist

* Töötute arv näitab kahanemist. Nii oli trükitöölise liidul 1933. a. lõpul 16,73% töötuid, 1934. a. — 13,36 ja 1935. a. lõpul 10,08%.

Töötute suur arv on ladujate peres. 407 töötust on 253 käsiladujat.

Inglismaalt

* Inglise trükitehnikaliste liidu kuukiri „Typographical Circular“ lasi välja jaanuaris oma 1000-et numbrit kandva väljaande. 1. number ilmus 1852. aastal. Ajakirjal on palju teeneid inglise trükitehnikast alal.

* Port Sunlightis, Wolverhamptonis ja Nottinghamis on mõned firmad viinud sisse 40-tunnilise tööpäeva. Palgad on jäetud sealjuures endiseks seni maksetud nädalapalga kõrguses.

* Elukallidus on tõusmas. 1. jaanuaril 1935. a. oli seis $4\frac{2}{100}$. 1. jaan. 1936. a. oli juba $4\frac{7}{100}$. Ministeeriumi andmetel on palgad sama aja jooksul tõusnud kõigest poolteistsajandikku.

* Londoni trükitehnikalistel on oma jalgpalli klubi. „Natsopa“ teatel peeti hiljuti Bristolis võistlus sealse tööliisspordi klubiga, kus trükitehnikalistid võitsid 5:1.

* Detsembri 1-sel oli töötuid trükitehnikalistide 287, 31. detsembril 451.

* Inglise kuninga George V surma puhul oli Briti ametiühingute liit Inglise tehnikalistide nimel saatnud kaastundmuse avaldamiseks oma delegatsiooni uue kuninga Edvard VIII juure.

Delegatsiooni esimees ametiühingute liidu nõukogu, tööliispartei sekretariaadi ja parlamentliku rühma nimel.

Oma avalduses märkis delegatsioon surnud kuninga teeneid raskustest ülesaamisest niihästi sõjaajal kui ka pärastiste segaste poliitiliste võitluste ajajärgul. Kuningas oli alati demokraat ja toetas demokraatia aluseid ja selle organisatsioone.

Delegatsioon loodab, et uus kuningas samumub Georg V jälgedes ja võitleb rahu ja õitsengu eest.

Põhja-Ameerika Ühendriikides

* Michigani firma Kellogg Cereal Manufactures viis läbi 6-tunnilise tööpäeva oma tööstuses, palka alandamata. Sel puhul oli firma juht ütelnud:

„Oleme rõõmsad, et lühendatud tööaeg on meie tehnikalistide töötajatele ja meeleolule mõjunud hästi. Õnnetusjuhud ja haigestumised on tagasi läinud. Toodangu omahind on alanenud nii, et meil ei ole raskusi maksta 6 tunni eest sama palju kui 8 tunni eest.“

Meie majandustargad peaksid seda kuulma!

* Saksakeelsed trükitehnikad jäävad Põhja-Ameerika Ühendriikides ikka vähesemaks. Põhjuseks on Saksa mõju langemine Ühendriikides. Saksakeelt rääkivad trükitehnikalistid olid koondunud oma ühingusse — „Deutsch-Amerikanische Typographia“, kes annab ka

välja oma ajalehte. Trükitehnikastuse olukorra halvenemisega on liikmete arv jäämas vähesemaks. Et aga ühikul on praegu hulga invaliide — terve 149 — 542 liikmest, siis on tekkinud rahalisi raskusi. Tänu liikmete ohvimeelsusele liikmemaksu tõstmisel, võib ühing edasi tegutseda.

Tschechoslovakkias

* Töötute arv näitab järjekindlat tõusu. Jaanuari lõpul oli 846.400 töötut eelmise kuu 794.407 vastu. Rekord oli 1933. aasta veebruaris, kus oli registreeritud 920.185 töötut.

* 1935. aasta jooksul ilmus üldse trükist 5329 uut raamatut, neist saksa keeles 628. Seevastu Saksamaal on trükitehnikalistid ilmunud mitte üle 9000, mis näitab, kui võrd kultuurikandja on praegune Saksa reshiim.

Rootsist

* Teatavasti ei ole Rootsis iseseisvat tööliispartei liikumist. Ametiühingute juures töötavad spordiringid kuuluvad üldisesse spordiliitu. Nüüd, Berliini olümpiamängude eel, on Rootsi trükitehnikalistide liit otsustanud Berliini võistlejaid — trükitehnikalistide liidu liikmeid — mitte saata, soovitates ka teistele sellele eeskujule järgneda. Põhjuseks on see, et olümpiamängud sünnivad natslikul Saksamaal, kus on igasugune inimvabadus piiratud ja rahvaste tagakiusamine on ülimal määral suur. Seepärast kaob olümpiamängude mõte maal, kus valitseb terror ja vägivald.

Ka Hollandis ja Belgias käib kõva agitatsioon Berliini olümpiamängudest osavõtu vastu. Sama sünnib Tschechoslovakkias ja Inglismaal.

Hispaanias ja Prantsusmaal ja Schweitsis tulevad ikka valjemad hääled kuuldavale olümpiamängudest keeldumiseks.

Meil Eestis, valmistatakse palavlikuliselt olümpiamängude vastu. Keeldutud on ainult jalgpallimehi saata.

* Saksa kirjandus väheneb Rootsis, väidab natside korrespondent dr. Paul Grassmann. Varem oli tarvitus Saksa trükitehnikalistide järele suur, nüüd on see järk-järgult vähenemas. Mõistagi, on selle nähte põhjuseks Saksamaa praegune reshiim, mis tasulilistatud kirjanduse teeb vastuvõtmatuks vabadusega harjunud skandinaavlastele.

Poolast

* Ajalehtedes seisis sõnum: „Hiljuti suleti üks Varssavi trükikoda. Sealsed tehnikalistid lükustasid end trükikoda ruumi ja alustasid

näljastreiki. Nad on juba 8 päeva sellisel streikimas.“

Halb märk Poola kohta. Nagu näeme, ei ole Pilsudski reshiimi pehmemdamine sugugi tingitud välisoludest, vaid seda sunnib kasvav rahulolematuse ja töötuse rahva seas. Seega majanduslikud põhjused. Praegustele valitsejatele teeb olukord kahtlemata muret ja selleks ka leppimise püüded rahvaga. Alles hiljuti anti 17.000 poliitilist vangi vabaks.

Soomest

* Liidu kokkuvõtete järele oli 1935. a. üldse 36 osakonna rahaline seis tasakaalus Kmrk. 129.675,57. Liidu rahaline bilanss näitab Smrk. 131.553,71.

* Soome trükitehased on võrreldes 1930. aastaga tõstnud liikmete arvu 60%lt 69% peale.

Schveitsist

* Schveits on maid, kus kriis kõige hiljem end avaldama hakkas. Trükitehastus oli ka viimaseid tööstusalasid, kuhu kriis kätte jõudis. Seepärast viibib ka Schveits alles kriisipalavikus. Praegu on töötute arv rekordiline — töötuid trükitehastusis on 853, s. o. organisatsiooni kohta (5000 liiget) 17%!

Selles on süüdi kriisiaja harilik nähe — suur kokkuhoidmine. Ja seda teostatakse eriti trükikulude arvel. Samuti aitavad kriisi teravendada paljundusaparaatide tarvitusele võtmine. Sellele nähtele on nii töösturid kui ka trükitehastused teravalt vastu hakanud ja loota tuleb sel alal ümberkorraldusi.

* Avalikud tööametid takistavad ikkagi veel töötute toetamise küsimust. Igatliiki keerulised vormulaarid ja küsimuslehed on selle töö ülemuseks. Siinjuures ilmub nähe, et kaua aega töötud olnud jäetakse üldse abist ilma. Võimud näevad neis elukutselisi töötuid. Neid peab siis aitama organisatsioon, kellele niikuinii suuri muresid teiste küsimuste korraldamisel.

Rumeeniast

* Liidu tööst võiks märkida, et 1935. aastal õnnestus Besaraabia pealinna Kishinevi (varem kuulus Venemaale) trükitehastused organiseerida. Seal on aga palgad madalad, nii et organisatsioon viibib raskustes.

Bukarestis on organiseeritud 450 töölise, s. t. 25%. Juulis korraldati palgatõstmise aktsioon, millega saavutati 5% palgakõrgendust — ka mitteorganiseerituile. Siiski praegu

poolud ettevõtetest ei maksa enam seda kõrgendussummat. Väike organiseeritute protsent ei suuda seda kaitsta.

Suureks takistuseks on tööliste elus see, et kõik seadused jäänud paberlisteks. Seadusi ei täideta ja organisatsioonid on liig väikesed nende kindlustamise eest välja astuda.

Töötaolu on veidi raugenud ja tööd on juure tulnud. Kahjuks kriisiajal on ettevõteted end surnuks konkureerinud ja trükitehastuste hinnad on äärmiselt madalale viidud. Trükitehastustes valitseb sel alal täielik kaos.

Suur mure on ka invaliidide toetamisega. Kavas on invaliidide toetust 10—30% vähendada.

Luxemburgist

* Nagu mujal riikides, nii ka Luksemburgis valmistati 1935. aasta muret invaliidide toetuskassa. Selle kassa iseäralduseks oli see, et tema olenes ettevõtjate toetussummadest. Varem oli liidu juures sellekohane kassa. Sõjaolukord 1914. a. viis kassa nulliks ja nii asutati hiljem iseseisev toetuskassa. Sinna pidid ka ettevõtjad maksma, mida põhjendati inimlikkuse ja sotsiaalelu motiividel. Tänu trükitehasturite arusaamisele, õnnestus kassa sel alusel üles ehitada. Kuna aga kassa olukord muutus rahaliselt veidi ebakindlaks, siis tuli 1936. aasta maks tõsta 2 frangi võrra tööliselt. Seda summat maksavad ka ettevõtjad.

Invaliidide toetus tuli siiski piirata 25 frangile kuus. Nende korraldustega on suudetud kassale tagada edaspidist tegevust.

Veidi huumorit

Litograafi nali

Roda Roda (kuulus Austria naljakirjanik) märkas reisul Luganos, et ta visiitkaardid olid lõppenud. Hotelli peremees teadis nõu anda: jaama lähedal on keegi litograaf, see trükib ilusad kaardid homme hommikuks. On teil eeskuju? — Küll. Siin on üks määritud, küll too mees hakkama saab, kuigi kaart on kirjutatud märkusega. — Oo, see ei tee midagi.

Järgmisel hommikul saigi Roda Roda kaardid kätte. Neil oli trükitud:

RODA RODA

Kas tahad minuga kohvi juua,
kena hiir!

KIRJUTAJA maailmast

Abessiinia keelest

Milline keel on valitsevaks keeleks Abessiinias? Paljud trükitoölised arvavad, et tarvitseb ainult õppida Abessiinia keele ära, ladumise oskus' olekski käes. Meie teada on aga Abessiinias praegu palju keeli. Vana Abessiinia keel on juba surnud ja põhjapoolne rahvas räägib praegu n. n. Tigre keelt. Valitsevaks keeleks on kujunenud Kesk-Abessiinia keel, n. n. Amhaara keel. Ka raamatud ja ajalehed Abessiinias ilmuvad amhaara keeles.

„Revalsche Zeitungist“

„Korrespondent“ nr. 25 (väljaanne A) toob lühikese ülevaate „Revalsche Zeitungist“ 75-aastase kestvuse juubelist. Selles ülevaates toonitatakse, et juubeli puhul ilmus leht 90 leheküljelisena ja et juubelinumbriks on paigutatud hulk pilte Eesti avaliku elu tegelastest ja riigijuhtidest. Millegipärast on riigivanem K. Päts ristitud ülevaates Däts'iks, Hasselblatt — Nasselblattiks. Ülevaates rõhutatakse, et kuigi leht on mitmel puhul olnud keelu all ja mitmel korral sunnitud isegi oma nime muutma, jäi ta siiski oma veenetele truuks ja moodustab silla riigirahva juure.

Natsid enesest

Trükitoöstuse seisukorda Saksamaal selgitab aruanne „Korrespondent“ nr. 30 (Ausgabe C). Nii loeme:

„Sileesias on märgata väikest elavnemist aadressraamatute alal. Brandenburgis on olukord kehv, Pommeris ajalehtede seismajäämine tekitab raskusi. Kuigi raamatute trükk Alam-Sachsenis on elav, ei ole märgata töökaite nõudmist. Rheinimaal olid lahtilaskmised, osa on jälle tööle saanud. Ka Hessenis on töölt lahtilaskmised teatatud. Kesk-Saksamaal on märgata väikest elavnemist. Sachsenis, eriti Leipzgis, oli olukord vaikne. Baieris võib märkida olukorra halvenemist. Nürnberg on elavnenu, seevastu Pfalzis on trükitoöstus tagasi läinud. Ka Lõuna- ja Lääne-Saksamaal on olukord halb.“

Mark Twaini elust

Kuulus ameerika humorist Mark Twain oli oma teosed kirjutanud ikka voodis lebedes. Mõnusalt patjadele toetudes, sigar suus — nii oli ta kõige paremas loomise hoos.

Annaami keel

Annaamis (Siiam) oli ligi 1000-aastase hiinlaste valitsemise ajal maksev hiina kiri. Prantsuse alla minnes, viidi seal reform läbi ja 1651. a. peale on Annaami keele aluseks ladina tähestik. See on ka nüüd levinenu ja tõrjunud välja hiina tähestiku.

Raamatud

„Sireen“ — Eestimaa Töölisühingute Keskliidu veebruarikuu väljaanne sadamatöölise ja meremeeste toimkonnalt.

Ilmudes sadamatöölise ja meremeeste ühise häälekandjana, käsitab nimetatud ajakiri sadamatöölise ja meremeeste ellu puutuvaid küsimusi, nagu haigekassat, palku, elu kohtadel jne. Hind 10 senti. Väljaanne on saadaval Keskliidu büroos, V. Pärnu mnt. 31—5.

„Töölise Hääli“ — E. T. Keskliidu igakuine ajakiri, ilmus jaanuaris. Ajakirjas on ilmunud tänapäeva põlevamaid probleeme käsitavaid artikleid. Jaanuarikuu trükk on läbi müüdü.

„Töö ja Tervis“ — E. Haigekassade Liidu väljaanne, veebruarikuu number. Kirjutused sotsiaalpoliitilisel ja haigekassade tegevuse alal. Üksiknumbri hind 10 senti. Saadaval Liidu büroos, Lai t. 38—4.

Järgmine „Trükitooline“ ilmub 1. aprillil. Käsikirjade saatmise tähtaeg järgmisesse numbrisse — 21. märts.

„Trükitoölise“ toimetuse: Tallinn, Lühikejal 6—2.